

СЪВРЕМЕННА РЕГИОНАЛНА СРЕДА ЗА СИГУРНОСТ И ВОЕННИТЕ ДИСБАЛАНСИ В ЧЕРНО МОРЕ

Пламен Дяков

Военна академия „Георги Стойков Раковски“

Резюме: Черно море е такъв географски регион, който заради стратегическото си разположение е източник на много военни дисбаланси. Разпадът на Съветския съюз и последвалата конфронтация между Руската федерация и Украйна, която през февруари 2022 г. прерасна в пълномасщабна война водят до създаването на нови военни дисбаланси в региона. След две години военни действия Черноморският флот на Русия е поставен пред множество предизвикателства – смесица от географски, политически и военни показатели, което от своя страна може да доведе до изменения във военния баланс. Турция е една от страните, които би имала водеща роля в новата военнополитическа обстановка в Черно море, тъй като разполага с мощни военноморски сили и следва свои специфични интереси въпреки обвързаността си с военни съюзи или държави. Военноморските сили на САЩ нямат пряк досег до Черно море, но САЩ, заедно със страните от Алианса, могат да подпомогнат превъоръжаването на своите съюзници в региона. Румъния е една от тези страни и има амбиции да се превърне в своеобразен „хъб“ на НАТО в Черно море. Предстои да видим как всичко това ще повлияе на България.

Ключови думи: Военни дисбаланси; Черно море; Руски черноморски флот; Турция; Румъния

Увод

Черно море, намиращо се на кръстопът между Европа и Азия има дълга и комплексна история, датираща от древни времена. Този географски регион е дом на различни култури, които оказват своето влияние върху неговия геополитически облик. Черно море е важен търговски път, както и стратегическа локация заради близостта си с Близкия изток и Азия. Това го превръща в източник на напрежение и конфликти. Възходът и паденията на държави и империи задават тенденциите на военните дисбаланси в региона за десетилетия напред.

Събитията от края на 80-те години на XX век представляват типичен пример за това. На 26 декември 1991 г. Върховният съвет на СССР, на база на „Беловежките съглашения“ (Елцин, Кравчук, Шушкевич), приема декларация, която прекратява съществуването на Съветския съюз. В резултат на това като отделни държави се обособяват Украйна и Руската федерация, което поставя началото на дълъг период на конфронтация помежду им (Baburin et al. 2013, pp. 20 – 22). Събитията от Евромайдана от края на 2013 г. и незаконното анексиране на Крим от страна на Русия в началото на 2014 г. са само прелюдия към кулминацията на този конфликт до пълномасщабната война на Москва срещу Киев от февруари месец 2022 година. Този прецедент в съвременната история и продължаващите повече от две пълни години постоянни военни действия водят до създаването на нови военни дисбаланси в региона, които в близко или далечно бъдеще може да се окажат от решаващ характер.

Проблемът с Руския черноморски флот

До началото на войната в Украйна военната доктрина на Руската федерация е ориентирана фактически към водене на военни действия от локален характер, като тези в Грузия от 2008 г. или подобни на сирийския конфликт. Това се отразява и на способностите, които притежават ВС на Русия, включително и Черноморският флот (Podberezkin 2023, p. 10). Нека изясним защо положението на ЧФ е толкова важно от гледна точка на военните дисбаланси в региона?

Отговорът на този въпрос е комплексен и е комбинация от различни фактори. Един от основните проблеми при развитието на руския флот през целия период на съществуването му е свързан с географския фактор. САЩ имат два флота – Атлантически и Тихоокеански. Великобритания, Италия, Франция, Гърция, Турция имат по един флот. За разлика от тях Русия има четири отделни флота и една флотилия, които в случай на реална война са напълно изолирани един от друг. Ако по времето на СССР този проблем

отчасти е компенсиран чрез съюзниците от Варшавския договор и развитото корабостроене, то в наши дни Кремъл не разполага с подобен „лукс“. Това на практика се потвърждава с активирането от страна на Турция на член 19 на Конвенцията от Монтрьо (1936 г.). Руският генерален щаб не може да изпраща морски съдове в „горещата“ зона, които не са базирани в Черно море. Черноморският флот е принуден да разчита на собствените си сили (Coffey, Kasapoglu 2023, pp. 1 – 2; Filatov 2021).

Друг важен фактор е асиметричният отговор на Украйна чрез използването на ракети и морски дронове за възпрепятстване на действията на Черноморския флот. По този начин украинските сили успяват да нанесат значителни щети не само на силите и средствата на Флота, но и на щаба на морската авиация в Крим. Само през първите два месеца и половина от началото на войната Украйна успява да потопи 5 руски кораба, включително флагмана на ЧФ – крайцера „Москва“ – на 13 април 2022 г. (Lancaster 2023, p. 8). Сателитни снимки от месец юни до месец декември 2023 г. показват, че руските сили изтеглят кораби и подводници от своята главна база в Севастопол към пристанището на Новоросийск, което в исторически план е прецедент. На 4 август 2023 г. украински морски дрон, носещ близо 450 кг експлозив, успява да удари и да нанесе големи щети на голям десантен кораб (БДК – большой десантный корабль) от проект 775 („Ropucha“ по класификацията на НАТО) в пристанището на Новоросийск. Дронът изминава над 700 км, за да достигне до целта си, което е значително увеличение на обхвата на украинския флот в Черно море. По този начин възможността Черноморският флот да действа агресивно в западната част на Черно море е сериозно възпрепятствана, макар че от руска страна продължават случаите на обстрел с крилати ракети „Калибър“ (Hooker Jr. 2023, p. 8; Lancaster 2023, p. 8; Wolkov, Mealie, Stepanko 2023).

Следващият фактор е комбинация от предходните два проблема и по своето естество е едно от основните предизвикателства пред амбициите на Москва за военноморско превъзходство в Черно море. Ако разгледаме част от загубите на кораби с голяма водоизместимост от състава на ЧФ, които Украйна успява да потопи през последните две години, ще установим, че основната част от тях са построени в корабостроителници, които или не се намират на територията, контролираната към 2024 г. от Руската федерация в Черно море, или изобщо не се намират в този географски регион. Например, БДК „Саратов“ (голям десантен кораб от проект 1171/NATO – Alligator-class), който е потопен в пристанището на град Бердянск през 2022 г. е построен в Калининград (Прибалтийский судостроительный завод „Янтарь“). Крайце-

рът „Москва“ (бивш „Слава“) е построен в Николаевския корабостроителен завод, който се намира на територията на днешна Украйна. Наскоро потопеният БДК „Цезар Куников“ от проект 775 е построен в гр. Гданск, Полша (което е характерно за всички кораби от този тип).

Тук трябва да се направи и кратко отклонение – мнозина експерти в Русия считат, че големите десантни кораби (БДК) са изключително важни за транспортирането на военни товари към зоните на влияние, към които Кремъл има интерес, но същевременно с това се наблюдава практическата липса на такъв тип кораби в руския флот. От 2017 г. насам основната част от задачите, свързани с такива превози, се изпълняват от кораби с гражданска регистрация. Следователно загубата и повреждането на няколко такива кораба от състава на Черноморския флот на Русия поставят сериозни препятствия пред геополитическите амбиции на Москва в близко и по-далечно бъдеще (Podberzkin 2021, pp. 639 – 640).

В морската доктрина на Русия от 2022 г. се посочва, че Черно и Азовско море са зони за укрепване на геополитическото присъствие на страната, като се набляга на необходимостта от усилване и модернизиране на Черноморския флот, развитие на инфраструктурата в Крим и Краснодарския край. Това трудно би се превърнало в реалност, особено след като Украйна успява да нанесе удар една от малкото големи руски корабостроителници в района – Керченския корабостроителен завод „Залив“ (Prezident Rossiyskoj Federatsii 2022). Следователно, от всичко казано до момента, не е трудно да стигнем до заключението, че позицията на Русия в Черно, от гледна точка на сили, средства и възможности на Военноморските сили, не е особено добра, което се базира на географски, политически и военни показатели.

Турция и Черно море

Турция е страната, членка на НАТО в Черно море, която разполага с най-големия флот. С оглед на руските загуби във военноморско отношение, няма да бъде преувеличено да се каже, че между турския и руския флот има паритет, като дори може да се наблюдава изменение на баланса в полза на Анкара (Coskun 2024). Затова Турция е страна от огромно значение за запазването на реда и за демонстриране на решимост от страна на НАТО в тази акватория. След спускането на вода на десантния кораб TCG “Anadolu” през април 2023 г. Турция има възможността да се превърне в своеобразен „лидер“ на военноморските операции в Черно море, а TCG “Anadolu”, с дължина от 232 метра и водоизместимост между 24 660 и 27 500 тона, е най-големият военномор-

ски плавателен съд, който може да оперира на акваторията му. Това може да послужи като възможност за разширяване на военноморското сътрудничество между страните в Черноморския регион – България, Румъния и Турция, както и да надгради сегашната концепция за защита на местните пристанища и извършването на обща противоминна дейност (Clough 2024).

Основният проблем тук е свързан с интересите на Турция в региона. От една страна Анкара се опитва да не провокира Русия (особено след случая със сваления руски самолет). От друга страна и Москва, и Анкара определят Черно море като регион на интереси с голям приоритет, в който влиянието на външни играчи е силно нежелано. След анексията на Крим през 2014 г. Турция не се присъединява към западните санкции за Кремъл, но същевременно засилва сътрудничеството си във военно отношение с Украйна. До началото на войната политиката на Турция е в съзвучие с тази на Алианса относно Русия – съдържане и диалог. За разлика от НАТО, Турция запазва този подход и след началото на войната. Това ѝ позволява да се превърне в посредник между Киев и Москва в няколко случая (Isachenko and Swistek 2024, pp. 4 – 5).

След агресията на Русия срещу Украйна Турция, освен че не приближава до позицията на Запада, както се очаква, разширява своите отношения с Кремъл. Това проличава особено в търговските отношения и енергийния сектор. Въпреки че е тясно, руско-турското партньорство не е форма на съюз. От гледна точка на Кремъл Турция остава на първо място, което е най-важното, член на НАТО. Може би най-важният аспект от тези взаимоотношения остава желанието на двете държави Черно море да остане „затворено пространство“. От една страна Русия не може да усили своя Черноморски флот, но от друга Турция затваря Босфора и за кораби на НАТО, които не са базирани в Черно море и всъщност големият печеливш от това е именно Анкара. С увеличаването на военноморските способности на страната тя натрупва потенциал да се превърне във водеща морска сила в региона, включително и по отношение на морските операции на Алианса, като в същия момент запази своите отношения с Киев и Москва (Coskun 2024; Isachenko, Swistek 2024, pp. 5 – 7).

САЩ и Румъния

Заради Конвенцията от Монтьро военноморските сили на САЩ нямат свободен достъп до водите на Черно море. След действията на Турция и затварянето на Босфора, на практика САЩ попада в състояние на зависимост от своите съюзници от НАТО за достъпа и пребиваването в

Черно море, както и от своите партньори в региона. Едно от възможните решения е САЩ да намери начини – двустранно и чрез други съюзници от НАТО – да доставя подводници, миночистачни кораби, хеликоптери и дронеове на своите партньори в Черно море. С оглед на това, че Турция следва своя собствена политика, която не винаги съответства на възгледите на Вашингтон, не е изключено вниманието да бъде насочено основно към България и Румъния, както и към Украйна и Грузия (Clough 2024).

През последните десетилетия Румъния е страна, намираща се в тясна връзка със САЩ и която инвестира много в развитието на своите отбранителни способности. След анексията на Крим Букурещ сериозно повдига въпроса относно сигурността в Черноморския регион. Намирайки се на по-малко от 400 км от Севастопол, Румъния е фронтова държава. Нейните самолети, още с излитането си, попадат в обхвата на руските зенитно-ракетни системи. Със актуалния си военен бюджет от 6 млрд. американски долара и 2,5% от БВП, отделяни за отбрана, Румъния прави значителни отбранителни разходи след 2016 г., но все още разчита на помощ от НАТО, за да сдържа руската агресия в региона. Страната разполага с ескадрила Ф-16, малки бройки зенитно-ракетни комплекси Patriot, ракетни системи HIMARS, бронетранспортъори Piranha, както и турски и израелски безпилотни летателни апарати. На въоръжение са 400 танка и 1200 артилерийски системи. Румъния планира допълнително закупуване на самолети Ф-16, ЗРК Patriot, 54 единици 155-мм самоходни гаубици, 298 бойни машини на пехотата, както и 54 американски танка Abrams. В допълнение към това, на територията на страната се намира многонационалната бригада „Югоизток“ с 5000 души личен състав, както и американската система Aegis, разположена през 2015 г. в румънската военновъздушна база Девеселу. НАТО оказва и поддръжка чрез изпращането на въздушни патрули, които спомагат за безопасността на румънското въздушно пространство (Coffey, Kasapoglu 2023, p. 3; Hooker Jr. 2023, pp. 5 – 6; Orban 2022).

Въпреки че не всичко върви по план с модернизацията на Въоръжените сили на Румъния, след началото на войната в Украйна фокусът отново е преместен към развиване и придобиване на нови отбранителни способности, като се предвижда и значително увеличаване на военния бюджет. През 2023 г. румънският флот организира учението „Морски щит 2023“, в което вземат участие 30 кораба от Военноморските сили на Румъния (към учението се присъединяват и два кораба от ВМС на България), 3400 души личен състав от 12 страни, както и 14 самолета от четири различни страни. Няма да бъде преувеличено да се каже, че Румъния има амбициите да

се превърне в южния полюс на отбраната на Алианса по Източния фланг, аналогично на Варшава, която е северният. До каква степен това ще се изпълни предстои да видим в близко бъдеще (Marica 2023; Urban 2022).

Заклучение

От всичко дотук може да видим, че формиращите се в момента нови военни дисбаланси в Черноморския регион могат да се окажат от изключително важно значение за бъдещата форма на геополитическите и геостратегическите отношения не само в регионален, но и в световен мащаб. На този фон, макар и със закъснение, стартира модернизацията на българските въоръжени сили. Придобиването на Ф-16, бойни машини Stryker, два многофункционални патрулни кораба са стъпки в правилната посока. Кабинетът на Николай Денков има от края на миналата година Програма за инвестиции в отбраната до 2032 г., като България трябва да отдели 2% от БВП за отбрана. Проектите за модернизиране на въоръжените сили на страната са общо 13, като към тях е и закупуване на нови трикоординатни радары, брегови противокорабни ракетни комплекси, нови зенитно-ракетни комплекси, ракетни системи за залпов огън с повишена мобилност (HIMARS), 155-мм гаубици, безпилотни летателни системи, бойни вертолети, противоминни кораби, ракетни катери и др. Интересно е, че планът не предвижда закупуване на малки дронове-камикадзе, които, както вече е установено, са изключително евтини и ефективни във войната в Украйна, но не е изключено в определен момент това да бъде променено. Дали и в каква цялост тези проекти ще бъдат изпълнени ще покаже единствено времето (Angelov 2023).

ЛИТЕРАТУРА

АНГЕЛОВ, Г., 2023. Система HIMARS, дронове, вертолети, кораби, катери. Как продължава модернизацията на армията. *Свободна Европа* [7 декември, онлайн]. Достъпно на: <https://www.svobodnaevropa.bg/a/modernizatsiia-armiia-2032/32715550.html>. [последно видян 02 март 2024].

БАБУРИН, В. и др., 2013. *Постсоветское пространство: двадцать лет перемен*. Смоленск: Универсум. ISBN 978-5-91412-204-X.

ПОДБЕРЕЗКИН, А., 2021. *Современное мироустройство, силовая политика и идеологическая борьба*. Москва: Международные отношения. ISBN 978-5-906367-98-3.

ПОДБЕРЕЗКИН, А., 2023. *Современная стратегия национальной безопасности России*. Москва: Международные отношения. ISBN 978-5-906367-99-0.

ПРЕЗИДЕНТ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ, 2022. *Об утверждении Морской доктрины Российской Федерации*. [Указ Президента Российской Федерации]

от 31.07.2022 г. № 512, онлайн]. Дostępно на: <http://www.kremlin.ru/acts/bank/48215/page/1> [дата обращения 02 март 2024].

ФИЛАТОВ, Д., 2021. Куда нам двигаться: о развитии отечественного ВМФ. *Военное обозрение* [26 Сентября, онлайн]. Дostępно на: <https://topwar.ru/187310-avtor-kuda-nam-dvigatsja-o-razvitii-otechestvennogo-vmf.html>. [дата обращения 02 март 2024].

CLOUGH, G., 2024. To fend off Russia in the Black Sea, the US and NATO need to help boost Allies' naval power. *Atlantic Council* [January 10, online]. Available from: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/to-fend-off-russia-in-the-black-sea-the-us-and-nato-need-to-help-boost-allies-naval-power/>. [viewed 02 March 2024].

COFFEY, L.; KASAPOGLU, C., 2023. *A New Black Sea Strategy for a New Black Sea Reality*. Washington: Hudson Institute. [online]. Available from: <https://s3.amazonaws.com/media.hudson.org/A+New+Black+Sea+Strategy+for+a+New+Black+Sea+Reality.pdf>. [viewed 02 March 2024].

COSKUN, A., 2024. The shifting balance of power in the Black Sea. *Geopolitical Intelligence Services AG*. [February 14, online]. Available from: <https://www.gisreportsonline.com/r/turkey-black-sea/> [viewed 02 March 2024].

HOOKER JR., R., 2023. *A Security Strategy for the Black Sea*. Washington: Atlantic Council. ISBN-13: 978-1-61977-297-7.

ISACHENKO, D., SWISTEK, G., 2023. The Black Sea as Mare Clausum. *Stiftung Wissenschaft und Politik (SWP) Comment 33 June 2023* [German Institute for International and Security Affairs]. Berlin. ISSN 2747-5107. [online]. Available from: https://www.swp-berlin.org/publications/products/comments/2023C33_BlackSea_MareClausum.pdf. [English version of SWP-Aktuell 36/2023] [viewed 02 March 2024].

LANCASTER, L., 2023. Troubled Waters – How Russia's War in Ukraine Changes Black Sea Security. *NATO Parliamentary Assembly, 020 DSCFC 23 E rev.1 fin* [Original: English – 7 October 2023]. [online]. Available from: <https://www.nato-pa.int/download-file?filename=/sites/default/files/2023-10/020%20DSCFC%2023%20E%20rev.1%20fin%20-%20BLACK%20SEA%20-%20LANCASTER%20REPORT.pdf>. [viewed 02 March 2024].

MARICA, I., 2023. Major Romania-led multinational military exercise to start in the Black Sea, the Danube next week. *Romania Insider* [16 March 2023, online]. Available from: <https://www.romania-insider.com/sea-shield-military-exercise-black-sea-2023> [viewed 02 March 2024].

ORBAN, T., 2022. *Military modernization in Romania (post – 1990)*. Budapest: Danube Institute [31 Jul 2022, online]. Available from: <https://danubeinstitute.hu/en/research/military-modernisation-in-romania-post-1990>. [viewed 02 March 2024].

WOLKOV, N.; MEALIE, D.; STEPANENKO, K., 2023. *Ukrainian Strikes Have Changed Russian Naval Operations in the Black Sea*. Washington, Institute for the Study of War (ISW). [Dec 16, 2023, online]. Available from: <https://www.understandingwar.org/backgrounder/ukrainian-strikes-have-changed-russian-naval-operations-black-sea> [viewed 02 March 2024].

REFERENCES

ANGELOV, G., 2023. Sistema HIMARS, dronove, vertoleti, korabi, kateri. Kak prodalzhava modernizatsiyata na armiyata. *Svobodna Evropa*. [7 dekemvri,

online]. Available from: <https://www.svobodnaevropa.bg/a/modernizatsiia-armiya-2032/32715550.html>. [viewed 02 March 2024]. [in Bulgarian].

BABURIN, V. et al., 2013. *Postsovetskoe prostranstvo: dvadtsat' let peremen*. Smolensk: Universum. ISBN 978-5-91412-204-X. [in Russian]

CLOUGH, G., 2024. To fend off Russia in the Black Sea, the US and NATO need to help boost Allies' naval power. *Atlantic Council* [January 10, online]. Available from: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/to-fend-off-russia-in-the-black-sea-the-us-and-nato-need-to-help-boost-allies-naval-power/>. [viewed 02 March 2024].

COFFEY, L.; KASAPOGLU, C., 2023. *A New Black Sea Strategy for a New Black Sea Reality*. Washington: Hudson Institute. [online]. Available from: <https://s3.amazonaws.com/media.hudson.org/A+New+Black+Sea+Strategy+for+a+New+Black+Sea+Reality.pdf>. [viewed 02 March 2024].

COSKUN, A., 2024. The shifting balance of power in the Black Sea. *Geopolitical Intelligence Services AG*. [February 14, online]. Available from: <https://www.gisreportsonline.com/r/turkey-black-sea/> [viewed 02 March 2024].

FILATOV, D., 2021. Kuda nam dvigatsya: o razvitii otechestvennogo VMF. *Voennoe obozrenie, 26 Sentyabrya*. [online] Available from: <https://topwar.ru/187310-avtor-kuda-nam-dvigatsja-o-razvitii-otechestvennogo-vmf.html> [viewed: 02 March 2024]. [in Russian]

HOOKE JR., R., 2023. *A Security Strategy for the Black Sea*. Washington: Atlantic Council. ISBN-13: 978-1-61977-297-7.

ISACHENKO, D., SWISTEK, G., 2023. The Black Sea as Mare Clausum. *Stiftung Wissenschaft und Politik (SWP) Comment 33 June 2023* [German Institute for International and Security Affairs]. Berlin. ISSN 2747-5107. [online]. Available from: https://www.swp-berlin.org/publications/products/comments/2023C33_BlackSea_MareClausum.pdf. [English version of SWP-Aktuell 36/2023] [viewed 02 March 2024].

LANCASTER, L., 2023. Troubled Waters – How Russia's War in Ukraine Changes Black Sea Security. *NATO Parliamentary Assembly, 020 DSCFC 23 E rev.1 fin* [Original: English – 7 October 2023]. [online]. Available from: <https://www.nato-pa.int/download-file?filename=/sites/default/files/2023-10/020%20DSCFC%2023%20E%20rev.1%20fin%20-%20BLACK%20SEA%20-%20LANCASTER%20REPORT.pdf>. [viewed 02 March 2024].

MARICA, I., 2023. Major Romania-led multinational military exercise to start in the Black Sea, the Danube next week. *Romania Insider* [16 March 2023, online]. Available from: <https://www.romania-insider.com/sea-shield-military-exercise-black-sea-2023> [viewed 02 March 2024].

ORBAN, T., 2022. *Military modernization in Romania (post – 1990)*. Budapest: Danube Institute [31 Jul 2022, online]. Available from: <https://danubeinstitute.hu/en/research/military-modernisation-in-romania-post-1990>. [viewed 02 March 2024].

PODBEREZKIN, A., 2021. *Sovremennoe miroustroystvo, silovaya politika i ideologicheskaya boryba*. Moskva: Mezhdunarodnye otnoshenia. ISBN 978-5-906367-98-3. [in Russian].

PODBEREZKIN, A., 2023. *Sovremennaya strategiya natsionalnoy bezopasnosti Rossii*. Moskva: Mezhdunarodnye otnoshenia. ISBN 978-5-906367-99-0. [in Russian]

PREZIDENT ROSSIYSKOY FEDERATSII, 2022. *Ob utverzhdenii Morskoy doktriny Rossiyskoy Federatsii*. [Ukaz Prezidenta Rossiyskoy Federatsii ot 31.07.2022 г. № 512, online]. Available from: <http://www.kremlin.ru/acts/bank/48215/page/1> [viewed: 02.03.2024]. [in Russian].

WOLKOV, N.; MEALIE, D.; STEPANENKO, K., 2023. *Ukrainian Strikes Have Changed Russian Naval Operations in the Black Sea*. Washington, Institute for the Study of War (ISW). [Dec 16, 2023, online]. Available from: <https://www.understandingwar.org/backgrounder/ukrainian-strikes-have-changed-russian-naval-operations-black-sea> [viewed 02 March 2024].

CONTEMPORARY REGIONAL SECURITY ENVIRONMENT AND MILITARY IMBALANCES IN THE BLACK SEA

Abstract: The Black Sea is such a geographical region which due to its strategic location is a source of many military imbalances. The collapse of the Soviet Union and the subsequent confrontation between the Russian Federation and Ukraine which on February 2022 turned into a full-scale war that led to the creation of new military imbalances in the region. After two years of hostilities Russia's Black Sea Fleet faces multiple challenges that are a mix of geographic, political and military factors which could lead to major changes in the military balance in the region. Turkey is one of the countries that can have a leading role in the new military and political situation in the Black Sea as it has a powerful navy, as well as the fact Ankara is pursuing specific interests of its own, despite its ties to military alliances or other countries. The US Navy does not have direct access to the Black Sea but the US alongside NATO countries can help rearming its allies in the region. Romania is one of those countries and Bucharest has ambitions to become a kind of NATO hub in the Black Sea. It remains to be seen how all of these factors will affect Bulgaria.

Keywords: Military imbalances; Black Sea; Russian Black Sea Fleet; Turkey; Romania

Plamen Dyakov

ORCID iD: 0009-0003-2848-9733

Master of National Security and Defence

Rakovski National Defence College

82, Evlogi i Hristo Georgievi Blvd.

1504 Sofia, Bulgaria;

E-mail: plamko_junior@abv.bg